

SZÉKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZÉKELY UJSÁG

Megjelen hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Előfizetési ára helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve: egész évre 10 K, fél évre 5 K, negyed évre 2 K 50 fillér. Külföldre egész évre 12 K. — M. kir. postatakarékpénzlári csekk- és kliring 10,489. sz. — — — Helyközi telefon 15. sz.

Mindenféle díjak Székelyudvarhelyt előre fizetendő.

FELELOS SZERKESZTŐ:

BETEGH PÁL

LAPTULAJDONOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. szám, hova az előfizetések, kéziratok és hirdetések küldendők. Kéziratokat vissza nem adunk. — Hivatalos hirdetések 100 szóig szavankint 6, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet em 8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. — Nyílt-tér sora 1 korona

Győzni, vagy elbukni becsülettel!

Irta: **Mezőssy Béla**
országgyűlési képviselő

Tisza István gróf egy nagy békeszónoklattal zárta be azt a munkapárti családi tanácskozást, amelyet ő magyar parlamentnek nevez. En egy percig sem voltam kétségben az iránt, hogy ez a megnyilatkozás, t. i. az a beszéd, amelyet Tisza István a képviselőház elnapolása előtt tartott, nem az ő lelkéből fakadt. Reakényszerült erre a hangra, mert látta az ország közfelháborodását, rákényszerült, mert a saját pártja sorai-
ban is észrevette a hangulatváltozást, az ingadozókat, a kételkedők aggodalmas mozgolódását. Tisza István, mint békegalamb: ez valóban csak vicclapba való.

Az igazi Tisza a geszti levélben nyilatkozott meg. Ez már az ő szava, az ő hangja, az ő erős, makacs, hajthatatlan meggyőződése. És ez az egyedüli vonás: ami igaz, őszinte a levélben.

É levél egy kiméletlen és eszközeiben nem válogatós élet-halál harc bejelentése. Van-e ezek után józan agyu ember, aki azt feltételezi, hogy a Tisza-Lukács-féle társaság és a magyar ellenzék között béke legyen köthető?

Mindaddig, míg a kormányt és munkapártot a Tisza István fanatizmus vezet, erkölcsi lehetetlenség normális parlamenti tárgyalásokról beszélni.

Beöthy Pál és Tisza István egy és ugyanazon célra törnek: megfosztani a parlamentet a független, véleményét szabadon kimondani tudó és akaró, tiszta jellemű férfiakról és teremteni helyettük egy kitartott szinpadit ellenzék, amely hűséges kutya módjára megnyalja azt a kezét, amely korbácsával arcába suhintott.

Nem, egy dróton rángatott, szolgailag alkalmazkodó többség, az még nem elég! Igen, szükség van még kicicomázott diszletként olyan szánalmas figurákra is, akik egy-egy hazafias frázissal vagy megrendelt kíváncsiskodással előmozdítják a parlamenti nagy mogulok emésztési vágyait!

Apponyi: kormányozható szélkakas, Andrássy: hatalomra törő stéber és így mi többiek is mindannyian értéktelen semmik vagyunk, akik a gróf urtanaira és azok szentségére felesküdni nem akarunk és nem tudunk.

Tehát mi tölük el kell venni a mandátumot, sőt ha kell, börtönbe kell csukadni mint izgága, megférhetlen elemeket: ez az a magyar parlamentarizmus, amelyért Tisza István gróf hevül és amelynek megteremtéséért ő és pártja el van szánva a kérlelhetlen harcot megvívni.

Tudomásul vesszük, hogy Tisza

István szerint az ő programját: a nemzeti munkapárt és a kormány közös ereje akarja keresztül vinni.

Tudomásul vesszük, hogy ő ezzel a végletekig menő harcot bejelentette és állunk elébe!

Mert az csak egészen természetes, hogy olyan államférfiakkal, akik a magyar ellenzék tagjait büntetendő gonosztevőknek nézik, akiktől mandátumokat el kell venni és ha ez se használ — talán az egész választókerülettel együtt — be kell csukadni: ilyen tervek szövőivel parlamenti béketárgyalásokat nem is kezdeményezhetük.

Tehát az őszi ülés az a legkiméletlenebb harc jegyében fog megindulni. Ebben a tekintetben az egész ellenzék, mint egy ember egységes lesz, helyt fog állani! Ha feltevésomban csalódnám, úgy már engemet sem kellene sem mandátumomtól megfosztani, se börtönbe dobni: én egyszerűen letenném képviselői megbízólevelemet választóim kezébe, mert nem tudnék, nem akarnék tagja lenni egy olyan ellenzéknek, amely a történetek után Lukács Lászlóval és Tisza Istvánnal békét kötött.

Vagy kiméletlen, végletekig menő harc tehát az egész vonalon, vagy Tiszának és Lukács Lászlónak a csendesebb magánéletbe való visszavonulása: ez a lehetőség, amely a közel jövő képét rajzolja elénk.

Felfogásom szerint a taktikai eszközökben okvetlen változtatnunk kell. A legkiméletlenebbül folytatandó harcot már a delegációnál, illetve azok tárgyalásainál fel kell vennünk. Nagy hibának tartanám — ha Lukács László addig helyéről el nem pusztul — az őszi delegációs ülésekről való távolmaradást. Már ott Bécsben módunkban lesz kenyértörésre vinni a dolgot. Látni akarjuk, hogy Láng Lajos is épügy a bécsi rendőrökkel fog bennünket kivezettetni, vagy talán becsukadni, mint ahogy Tisza István tette, vagy tenni óhajtaná?

A magyar tartománygyűlés hangja nem hat messze, de egy delegációs ülésnek keretét módunk van hetekig terjedő vitára kitölteni; egy delegációs ülés, amelyben Lukács László egész politikai multját és közéleti tevékenységét a nagy világ színe előtt Bécsben hozzuk a nyilvánosság elé: ez lenne az a méltó praeludium, amely a magyar parlamenti tárgyalásokat előkészíthetné.

A kocka el van vetve. Az ellenzék számára csak egy út van: vagy győzni, vagy elbukni becsülettel!

A parlament porondján vagy mi maradunk ott, vagy a Lukács-kormány. Nincs más kibontakozás!

Ez az a tanulság, amit Tisza István gróf leveléből levonhatunk! Erre készülünk mi és erre legyen készen a nemzet!

A nagy küzdelem — sikeres iránya.

— Országos pártszervezés: a becsület alapján. Valódi ellenzéki újságok szövetsége. —

(—gh) Tisztában áll minden igaz, becsületes hazafi előtt az, hogy Lukács László kormánya, valamint a vele egy húrón pendülő munkapárt: egyenlő bűnös a Tisza-uralom életre hívásában. Tisza volt ugyanis a pribék, a hóhérszolga, ki az alkotmányt tetteg letiporta és elkövette a soha meg nem bocsátható bűnt. Igen ám, de ezt ő Lukács és mungó bandájának segédkezése nélkül megtenni nem tudta volna. Tehát a főbűnösök száma három: Lukács és kormánya az első, a munkapárt a második és az eszevesztett Tisza a harmadik, de — egyenlő mértékben.

Az is egészen világos lehet az elfogulatlan, tisztultabb felfogású közönség előtt, hogy azoktól az alkotmány-hóhéroktól, kik — Déry Zoltán eddig megcáfolatlanul álló és így ma is közhitelességű szavai szerint — az ország pénzéből, tehát a mi keservesen kiizzadott filléreinkből ötödfél milliót bűnös uton elköltöttek s a maguk hatalmának megerősítése céljából látszólagos többséget vásároltak a legerköstelenebb módon; akik botrányos merészséggel az egész világot felháborító cinizmussal sárba tiporták a nemzet eddig szentül őrzött képviselőházi szabályait; akik a haza jogaiért sikra szállott ellenzéki képviselőket rendőrökkel kihurcoltatták az országgyűlés templomából s katonai kordonnal elzárták még a Ház tájékaról is; akik anélkül, hogy a betérjesztett törvényjavaslatok mindegyikét tárgyalták volna, új házszabályt készítettek és fogadtak el a mesterségesen kizárt ellenzék távollétében, a melyet pedig az ellenzékre kötelező erejűnek akarnak tekinteni; akik őszre olyan törvényt szándékoztak csinálni, hogy azzal az ellenzéki képviselőket a képviselői tisztól, a mandátumtól is megfoszthassák, sőt még a választóknak is rendelkezni akarnak abból, hogy csak olyan egyént választhatnak, kit ők: a kormány és pártja elfogad; akik azzal fenyegetik az országot, hogy hazafias irányu, szándéku képviselőit, ha a magyar nemzet érdekeit kitartó, férfias bátorsággal védelmezni, megóvni bátorzkodnak, amit mi nekik legszentebb kötelességünké tettünk a választás tényével, — akkor képviselőinket börtönbe hurcoltatják, ismétlem azoktól, akik ilyen és ezekhez hasonló gyalázatoságokra képesek, a haza jót nem várhat, csak folyton rosszat remélhet...

Ma már ország-szerte tudja minden felnőtt ember, hogy a kormány megfizetett, kibérelt újságokat tart az ország pénzén azért, hogy a jóhiszemű közönséget tévútra vezessék; a legfeketébb kormánypárti szerezcsent is fehérre mossák és a becsületes, szeplőtlen tiszta, puritán jellemű ellenzéki férfiakat a legszemtelenebb hazugságokkal igyekezzenek befeketíteni. Erre a kormány külön irodát, ugynevezett sajtóirodát tart, ahonnan ingyen kapják ugy a fővárosi, mint a legszélsőbb vidéki megfizetett kormánypárti lapok is a cikkeket, táviratokat és híreket. Az ilyen kormánypárti lapokat tehát, tulajdonképen

maga a kormány szerkeszti, a maga önzó hatalmi érdekeinek szolgálatára. Az ilyen kormánypárti lapok névleges szerkesztői: csak figuránsok és üzletszerzők a hamisított közvélemény szállítására.

A kormány által a főispánok útján busásan megfizetett fővárosi és vidéki lapok szerkesztői és kiadói előtt minden út nyitva van épen úgy, mint a kormánypárti képviselők előtt. Ők a felemelt vasúti vitelbért nem ismerik, mert *valamennyien ingyen*, vasúti szabad jeggyel utaznak. Ilyen ingyen jegyet pedig csakis a főispán ajánlatára ad a kormány. A főispán azonban ellenzéki újságírókat ajánlattal nem támogat, ha csak kölcsönösség esete nincs közöttük — Judásbér fejében. Ami — sajnos — szintén előfordul és nem is egy esetben... A megye, a város, az állami és közintézmények, hova csak a főispán kis körme elér (és hova nem érhet ez el?) : mind a kormánypárti lapoknak adóznak. Így aztán a panamák egész légiója keletkezik „a kéz kezét mos” és „a cél szentesíti az eszközt” elvből kifolyólag. Szóval a kormánypárti hírlap még akkor is, ha a kicsi kutya sem olvassa, dusan megél a bőséges szubvenciókból és mellékjárulkaiból. Csak egy kicsit arcátlanok, táglelkiismeretűnek, merészen szemtelennek, fatuskónak és hajlékony derekunak kell lennie — vélemény szabadság, akarat nélkül. Ha a főispánnak kezét csókol minél gyakrabban és az ellenzéki becsületes férfiakat gyalázza minél jobban, annál több a fizetés, a Judásbér.

Ezeket a bűnöket mind így tudják a beavatottabb újságírók és magok az ellenzéki képviselők is. Ennek dacára, nagyon csodálatos, hogy eleddig senkinek se jutott eszébe *az ellenzéki sajtót külön, egységes és országos alapon szervezni*... Régi közmondás, hogy a kutymarást a szőrével gyógyítják. Az ellenzéki sajtót pedig a kormány kutyái napról-napra mardossák. Ideje volna már a gyógykezelésről is radikálisabban gondoskodni.

Anélkül, hogy a sajtó-egyesületeket mai összetételükben háborítanók, mert hiszen minél több van az ilyen szervezetekből: annál jobb, meg kellene és *meg kell alakítani a szövetkezett ellenzéki újságírók és újságkiadók együttes testületét*, melynek élére álljanak *oda az ellenzéki politikai pártvezérek*. Hadd lássa, hadd tudja meg világosan az ország közönsége, hogy mely lapok akarják önzetlenül, becsületes uton a nemzet ügyét szolgálni... Legyünk bár kevesen egyelőre, de ha összetartunk, erősek leszünk.

Ezzel karöltve: *a szövetkezett ellenzéki pártjainak is újra kell szervezkedniük a polgári becsület* szavával, tehát a legszentebb és legerősebb kötelekkel, mely magyar embert egybe kapcsolhat. Mindnyájan egyért és egymindnyájáért fel kell vennünk a harcot, mely a nemzet szentséges igazainak győzelmével fog végződni, ha kitartással előre nyomulunk, mert a nép most el van nyomva. A falusi jegyzőktől fel a miniszterelnökig, minden kormányfaktor akcióba van és mesterségesen altatja, maszlagolja az igazi közvéleményt és féktelen merészséggel szorongatja azokat, kik ellenzéki lapot olvasnak, ilyenre előfizetnek. Védelmet, hathatós védelmet kell nyújtani a becsületes ellenzéki sajtónak, mely egyenlő a sajtószabadsággal... Mert ha ez az állapot így marad — Szent Mihály arkangyal trombitájára a halottak hamarabb feltámadnak, mint a nép öntudatra ébredése bekövetkezik...

Vármegyéről-vármegyére, városról városra, faluról-falura — különösen a népgyűlések idején és előkészítése közben — szervezkedni kell polgári becsületszóra. Ezt a központi szövetkezett ellenzék vezetőségének kell sürgősen irányítania úgy, hogy az ország egész területéről a párttagok saját-

kezü aláírását tartalmazó névsor másfél hónap alatt kezei között legyen. A szervezést a várregyei bizalmi emberek megcsinálják, de a kezdeményezést és irányítást a központnak kell végeznie, mert igazi siker, egységes működést csak így remélhetünk.

A vezérek nevével felhívást kell kibocsátani, amelyben megnevezendők azok az igazi, hamisítatlan szövetkezett ellenzéki programot követő hírlapok, a melyekből az ország és az egyes vidékek közönsége a nemzeti önvédelmi harcban biztos tájékoztatást nyerhet. A pártszervezetnek tehát a lapok szerkesztői és kiadói is tagjai kell legyenek — *polgári becsületszóra*.

Akit önzetlen hazaszeretettel, feltétlen becsületes szándék vezérel, az aggodalom nélkül aláírja a megfelelő szöveggel bíró taggyűjtő-ívet. Legyen vége az ál-ellenzékiekedésnek!... Vagy-vagy!...

A háboruban szükség van a Kossuthnótára, hogy annál lelkesebben védjük a hazát. De a mellett a fegyvert sem szabad otthon felednünk, mert puszta kézzel háborut viselni fegyveres erővel szemben, nevetséges erőlködés volna... Tenni kell minél előbb és minél többet!...

Unitáriusok közgyűlése.

Az udvarhelyi unitárius egyházkör — mint lapunknak írják — július 18-án tartotta évi rendes közgyűlését a homoródjánosfalvi egyházközségben Br Daniel Lajos világi és Kisgyörgy Sándor esperes egyházi kettős elnöksége mellett.

Daniel Lajos elnök tartalmas megnyitó beszédében meleg köszönetét nyilvánította a lelkészi és tanítói kar azon működéséért, mellyel a nép értelmi haladását munkálják. Kisgyörgy Sándor esperes évi jelentésében gondos, áttekinthető képet nyújtott az egyházkör és az egyházközségek állapotáról. Örömmel hallottuk a nép vallásos lelkiületét jellemző, szép megnyilatkozást, hogy a köteles kepe teher viselésén kívül a 19 egyh. községben 2748 K pénzadományt és 2640 K értékű közmunkát tettek, illetve végeztek hivatásuk. Ugyancsak az esperesi jelentésben foglalt indítványra kimondotta a közgyűlés, hogy a Nagyajtán felállítandó Kriza-szobor költségeihez az egyházkör 50 K-val járul hozzá és az „Emke” kötelekébe, mint alapító tag belépik.

E jelentés után a közgyűlés ünneppé alakult át, a mennyiben Br Daniel elnököt a bárói rang megnyerése alkalmából az esperes ur szívből jövő szavakkal ünnepelte; elnök e nem várt üdvözlő szavakért köszönetet mond s kinyilatkoztatja, hogy az apa iránti tisztelet az, mely őt e rang elfogadására s viselésére készíti; de egyebekben ő megmarad a munkásság emberének, mert meggyőződése, hogy a becsületes munka nem esik.

A hivatalos ügyek tárgyalásai során először a vallásvizsgákról szóló jelentést tette meg a nevelésügyi bizottság nevében Deák Mózes biz. tag.

Közben a templomozás ideje elérkezvén, a közgyűlés tagjai templomba mentek, hol Marosi Márton homoródkeményfalvi lelkész áhitatos imája után, igen szép, tartalmas beszéddel táplálta a hívek lelkét. Kisgyörgy esperes ur pedig a közgyűlés nevében köszöntötte és üdvözölte a jánosfalvi gyülekezetet.

Templomozás végeztével a „Lelkészválasztási törvény” tárgyalására került a sor. Ennek átdolgozását úgy az idők jele, valamint vallásunk szabadelvű szelleme megkívánta. S eljött az ideje, hogy az egyházkörök által tett javaslatokat és módosításokat az Egyházi Főhatóság is végre figyelemre méltassa. Hogy más visszasságát ne említsük, csak azt a jogkört, hogy három választott

egyén közül nem a legtöbb szavazatot kapott egyént, hanem esetleg a legkevesebb szavazatot nyert egyént is joga volt a püspöknek kinevezni, már ez is mutatja reakciónárius voltát e törvénynek. Demokratikus korunk, magát demokratikusnak nevezni szerető egyháztól, más szellemű törvényeket vár!

A segélyezések iránt benyújtott kérések s más indítványok letárgyalása után egyházköri pénztárnoknak megválasztott Gál József recsenyédi lelkész, pénztár vizsg. bizottsági tagoknak Péter Ödön jánosfalvi és Benczédi Pál hom.-ujfalvi lelkészek. Közgyűlés kimondotta, hogy szeretett esperesét Kisgyörgy Sándort, ki f. évi szeptember hónapban tölti be papi szolgálatának 40. évét, a vargyasi egyh. községgel egyetértőleg ez alkalomból ünnepelni kívánja. Ez ünnepség előkészítésére Br Daniel Lajos elnöklele alatt Pál Ferenc, Demeter Dénes, Ürmösi József, Györfly István és Kiss Károly személyeiből álló bizottságot nevezi ki, illetve bízta meg. A jövő közgyűlés helyéül Homoródujfalu jelöltetett ki.

A közebéden számos és sok jóhangulatú pohárköszöntő hangzott el. Jöleső szeretettel emlékezett meg a közgyűlés a körünkől eltávozott, de ez alkalomra közénk eljött kedves barátainkról Vári Albert, Sándor Gergely és Tarcsafalvi Albertről.

Analfabéta cigányok rendszeres oktatása.

Korunk jelszava a haladás! A kulturának legalacsonyabb fokán, szeretett magyar hazánkban, ez időszert a cigányok állanak. Az ősapáiktól örökölt egyszerűség, mondhatni a nómad élet jellemzi őket. Az a putri, sövényvel kerített és sárral behányt alkotmány, az ő oduja, ahol össze-vissza hánytvetett rongyok, a nélkülözhetetlenebb konyhai eszközök minden rendnélküli felhalmozódása tanúsítja a szép iránt való érzék és izlés hiányát.

A jövő élettel nemtörődés, a holnapnak semmibe vevése, a munkátlanosság s az ezekből származó nyomor kiált onnan felénk. Munkásságuk az aratás és takarácson, no meg a vályogvetésen kívül — vajmi csekély. Jobban szeretik a házalást, koldulást. Pedig ha egy kissé szemügyre vesszük őket: leleményesség, találékonyság, éberség, kecses testtartást, az ügyesség nem hiányzik náluk, sőt fokozottabb mértékben van bennük kifejlődve. Nem csoda, hogy közmondássá is vált.

És kitudja — tanítás, kellő mívelés, vezetés által — vajjon nem lehetnének-e ők is édes hazánkban számot tevő munkás tagjai? Én azt hiszem... igen. Csakhogy e tekintetben is a nagy társadalomnak segítségére kell siessen, kiemelendő őket ősi, megrögzött rossz szokásaikból.

E tekintetben is a kezdőlépés, a fejlesztés uttörő munkája a tanító vállára nehezedik. A tömeges oktatással párosult rendszeres mindennapi tanításukat azonban lehetlenné teszi a teljes ruhátlanosság, de meg a nagy társadalomnak is megkülönböztető izlése.

Ha az egyszerű purdét mondjuk a legelőmibb feltételeknek megfelelő primitív ruházatával a közös iskola padjain jószántából — mert kényszerítésről még ezidőszert szó nem lehet — helyet foglal, már ezt a magyar tehetősebb ember nem veszi jó neven s inkább gyermekét más iskolába iratja be, semhogy a cigánnyal együtt járjon.

Pedig az az egyszerű cigány is éppen úgy Isten teremtménye és nem is tesznek az életnek semmiféle fokozataiban közöttük különbséget, — lévén a magyar haza polgárai, alattvalói s annak számmennyiségét szapo-

ritó egyedei — csupán csak a kényszer iskolázás terén. A törvény előtt éppen egyenlőséget élveznek s a katonáskodásban sincs közöttük megkülönböztetés és ha — mint a tapasztalás eléggé bizonyítja — az ilyenekből ott (sárzsi) altiszt lesz, egyike a legügyesebbeknek, akik magyar honfitársainkon is sok esetben jóval túlesznek.

E nép tehát megérdemli, hogy a nagy társadalom velük törődjék s hogy megszokott ősi — mondjuk — állatiasságukból őket kiemelje s így a magyar haza hasznát hajtó munkás tagjaivá tegye.

Egy-egy község bőven van megáldva ilyenekkel, mint éppen Székelyudvarhely szombatfalvi része is. Szokásaik, renyhéségeik s majdnem állatiasságig menő életmódjuk eléggé ismeretes.

Most, midőn a kulturális haladás a jelszó mindenfelé, szeretett főgondnokokunk méltóságos Ugron Ákos ny. főispán urral tárgyalva, az ő buzdítására vettem tollat kezembe, hogy minden szép és jóért lelkesülő polgártársainknak s közöttük legelső sorban vármegyénk kulturális missziót teljesítő Népművelési Egyesületének becses figyelmét ezen elhagyatott népre tereljem.

Személyes utánjárás, biztatás mellett folyó hó 21-én összeirtam közülök 21 férfit és 9 nőt, akik önszántukból hajlandóknak mutatkoznak arra, hogy ők a téli hónapokban nálunk is divó félnapos rendszerre d. u. 2-4 óráig elfognak járni s így az írást és olvasást, mint az ismeretszerzés legnélkülözhetetlenebb feltételeit — megtanulni, elsajátítani. — Ezen összeirtak közül a legidősebb 37 s a legfiatalabb 12 éves. Reményem van arra, hogy e szám 40-50-re szaporodik.

Ezen körülmény úgy az Országos Közművelődési Tanácsnak, valamint vármegyénk Népművelési Egyesületének is bejelentettem, hogy tankönyvek és írószerek adományozásával tegye lehetővé ezen analfabéta tanfolyam megtartását, vezetését.

Tekintettel arra a körülményre, hogy a beiratkozott 40 analfabéta, kik a következő tanévben rendszeres iskoláztatásban részesülnek, többnyire hiányos ruházatuak, mely tisztelettel fordulok Székelyudvarhely város nagyjérdemű közönségéhez, kegyeskedjenek nagybecsű pénz vagy ruhabeli adományaikkal — amelyekről nyilvánosan fogunk elszámolni — ezt a kulturakciót támogatni.

Segélyek Sándor Gergely egyház- és iskolagondnok címére küldendők.

Midőn ezen gyenge erőmet talán igen magas fokig igénybevevő munkásság véghezvitelére vállalkozom, szemem előtt lebeg édes hazám boldogsága, amelyhez habár egy picinyke porszemmel járulhatok is, ez által magamat boldognak érzem.

Gál Mihály tanító.

HIREK.

— **Győzni, vagy elbukni becsülettel!** Ezt a lelkesült, férfias, becsületes jelszót irta zászlójára Dr. Mezőssy Béla volt államtitkár, a 48-as Kossuth-párt egyik puritán jellemű vezérferfia a „Budapest” vasárnapi számában. És ez a hang visszhangot keltett országsherte. A napi sajtó bő kivonatokban, mi pedig mai számunkban egész terjedelmében közöljük az egyedül helyes magatartást kifejező cikkelyt. Talpra kell állítani a nemzetet és előkészíteni az őszi nagy ütközetre — a becsület útján. Meg kell tisztítani a züllött, rothadásnak indult közéletünket a nemzet előfáján rágódó, lakmározó élősdiektől. Erre férfias elszántság, bátor tetterő kell. Ilyen uton eredményt lehet elérni. Ha a szövetséget ellenzék „mindnyájan egyért és egymindnyájáért” — hátsó gondolatok nélkül — összetart, az elszánt vezéreket méltó elszántsággal fogja követni a nemzeti lelke-

sedés. Dr. Mezőssy Béla helyes nyomon jár. Aki lélekkel szól, lélekhez talál... Tehát csak előre! Az igazság és becsület győzni fog, de azt komolyan akarni kell...

— **A székelyek gyűlése.** Augusztus 26-án lesz a „Székely Társaságok Szövetsége”-nek hetedik rendes közgyűlése Csíkszeredában. Jelenkezni legkésőbb aug. 5-ig lehet a Szövetség elnökségénél Marzvásárhelyt a nev és foglalkozás vagy megbízatás pontos jelzésével. Elszállásolásért Ujfalusi Jenő dr. polgármesterhez Csíkszeredába augusztus 10-ig, kedvezményes vasuti jegyekért pedig Marosvásárhelyre az elnökséghez szintén aug. 10-ig kell fordulni. A vendégek érkezése és ünnepélyes fogadása aug. 25-én lesz Csíkszeredában, ismerkedés ugyanaznap este az Európa vendéglőben. A közgyűlés tartama alatt ipari kiállítás lesz. Közgyűlést megelőzőleg a róm. kath. főgimnázium kápolnájában reggel 8 órakor istentisztelet, 9 órakor közgyűlés, eelután 2 órakor közebed és este 8 órakor a Vigadóban műsoros estély lesz. A közebedre aug. 24-ig Dr. Ujfalusi polgármesternél kell jelentkezni. Aug. 27-én kirándulás Hargita-fürdőre és a gyimesi szorosba.

— **Mulatság.** A Homoród-vidék főiskolai ifjúsága — mint lapunkat értesítik — aug. 4-én tartja tűzijátékkal egybekötött nyári mulatságát Dr. Sebessy János alispán, Szabady Tivadar főszolgabíró, Dr. Gyarmathy Dezso nagybirtokos, Vajda Ferenc és Kisgyörgy Sándor esperesek védnöksége alatt. Ugyanakkor bucsuztatják ki ünnepélyesen Domby János nyugalomba vonuló unitárius lelkészt is.

— **Öngyilkos szabóinas.** Fosztó János kénosi születésű, 17 éves fiú Székelyudvarhelyt, nagybátyjánál: Máthé Dániel szabómesternél volt alkalmazva, mint tanonc. Jól viselte magát és az egész család szerette. Rövidesen felszabadult volna, de ezt az örömet már nem érthette meg. Véget vetett ifjú életének. Vasárnap este az érkező vonat elé vetette magát és a kerekék egészen összeroncsolták a szerencsétlen fiút. E hó 21-én történt az eset, mely a vasuton érkező, valamint különösen a pályaudvaron várakozó közönséget roppantul felizgatta. A rendőrségi nyomozatból az tűnik ki, hogy a fiú már régebben foglalkozott az öngyilkossággal eszméjével, amelyet pajtásaival sejtetett. Egyes elejtett szavainak jelentőségét is csak most értik. Vasárnap egyedül volt nagybátyja lakásán és mikor este hazaérkeztek, részegen találták. Ezért nagybátyja megszólította, de a fiú nem felelt. Kénosból édes anyja 1 K-át küldött neki s azt mestere még átadta. Mikor lefeküdtek, a fiú eltávozott és a kaput bezárta. A piacon levő sátorban csokoládét és rózsát vett s azután pajtásai közül eltűnt. Sikolya fodrász inasa keresésére indult, mert a fiú viselkedését gyanusnak találta. E közben a vonatról érkezöktől hallották a szörnyű esetet s oda siettek és az öngyilkosban tényleg felismerték Fosztó Jánost, kit addig hiába kerestek. Tettének valódi okát felderíteni nem sikerült.

— **Eleven élet a Szejkén.** A jelenlegi esős időjárás dacára, a Szejke-fürdő minden legkisebb szobájának vendége van. Megelégedetten és jól érzik magukat az ország minden vidékéről összejött vendégek. Olcsó és jó kosztot, kiváló gyógyhatású meleg és hideg fürdőt, kitűnő levegőt élveznek s így általános megelégedés és barátságos együttérzés, minden divatüzés kizárásával való megjelenés teszi kedvessé és kellemessé a Szejkén való nyaralást. A városi közönség is nap-nap után csapatostól keresi fel részint fürdés, részint kirándulás céljából a Szejkét és környékének kellemes helyeit. Ez idő szerint mintegy 100, a Szejkén lakók lélekszáma s a jövő augusztus havára is még nagyon sokan készülnek ki a Szejkére. A Szejke fürdői részvénytársaság új alapítása tervezte a napokban ki lesz bocsátva. Most már minden kétséget kizáró tényképpen említhetjük, hogy a kitartó és soha nem lankadó agitációnak a fürdő kiépítését illetőleg eredménye lesz, még pedig hamarabb, mint azt bárki is remélte volna. Nagymértékben elősegíti ezt a jelenlegi fürdői évad. Látogassuk és támogassuk a Szejkét, mert értékes kincs e fürdő gyógyhatása a szenvedő meheriség javára.

— **Halálozás.** A székelyudvarhelyi m. kir. postának egyik szorgalmas alkalmazottját kísérték utolsó útjára pályatársai e hó 22-én. Both Gergely m. kir. posta- és táviróalkalmazott 40-ik évében, hosszas szenvedés, a halotti szentségek ájtatos felvétele után elhalt Székelyudvarhelyt. Neje szül. Pálffy Anna és három gyermeke s számos rokona gyászolja.

— **Tyuk-kereskedés.** Pipi Miklós Székelyudvarhely V. kerületében valóságos tyuk üzletet folytatott — bejegyzés nélkül. Egy-más után tűntek el az apró jószágok, melyeket a tulélelmes cigány a székhidjánál eladogatott s azután a piacon esetleg még a tulajdonosok is megvásárolhatták — jó pénzért; mivel a tyukfélének így fürdőszezon idején itt elég magas ára van. A rendőrség — feljelentés útján — tudomást nyert a tyukok eltűnéséről és Ferenczy Béla alkapitány megindította a nyomozást. Pipit lefűlelték s beszállították a kir. ügyészség fogházába, hol aztán az üzletet — bejegyezték. A tyuk-üzlet terjedelmé iránt most érdeklődik a rendőrség, hol a károsultak egyre-másra jelentkeznek. Pipinek az üzletben csendes társa is volt s miután a gyanu alapos, valószínűleg az is minél előbb — hűvösre kerül.

— **A munkások nyugdíjegyletének haladása.** A Magyarországi Munkások Rókkant- és nyugdíjegylete legutóbbi választmányi ülésén örömmel vették tudomásul az egylet folytonos haladását, melyet az első felévben elért. Az idén 17365 új tag iratkozott be, kikkel a rendes fizető tagok száma a százötvenhétvezret fölülhaladta. A folyó évben alakult 28 új fiókpénztárral ezek száma 453-ra emelkedett. Az egylet vagyona félév alatt nyolcszázezer koronával emelkedett s június végén a teljes vagyon a kilenc millió koronát meghaladta. Elhatározták, hogy a készpénz tőkéből két millió korona névértékű 4 és fél százalékos záloglevelet szereznek be elsőrendű pénzüintézetektől. A vagyonból most 8 millió korona van értékpapirokban elhelyezve, ezenkívül a készpénz 7 elsőrendű pénzüintézetnél kamatozik; van az egyletnek egy bérháza Bpsten, József-utca 23. szám alatt, a hol az egylet központi irodája van. Különösen kiemelendő, hogy az egylet 1903-ban kezdte el a segélyzést, azóta két millió koronát meghaladó összeget fizetett ki 1558 rókkant és elaggott tagjának, 412 árvának állandó segítésére és özvegyek gyámolítására. A rókkantak 8:40—13:26 korona, az árvák 1:40—2:21 korona állandó segítséget kapnak hetenkint. Az egyletnek a kereskedelmi kormány 1907 óta mostanig összesen 32 ezer korona állami támogatást adott. A választmány köszönetet mond a következő jótékony adományokért: Pécs város 20 korona, Pesti Magyar Keresk. Bank 1000 korona, Magyar Orsz. Közp. Takarékpénztár 600 korona, Magyar Bank és Keresk. Rt. 800 korona, Gazdag Sándor (Nagyczenk) 20 korona. Az egylet iránt érdeklődőknek szívesen szolgál fölvilágosítással a központi iroda: Bpest, VIII., József-u. 23.

— **Katona méhészek.** Serényi Béla gróf földművelésügyi miniszter új nyomokat ver. Az eddigi szokástól eltérőleg a m. kir. csendőrség és a magyar vasutasok számára Gödöllőn, illetve Kaposváron, Szatmárnémetiben és Szegeden méhészeti tanfolyamokat tartott és a résztvevőket teljes ellátásban részesítette. Ezt szíves örömmel vesszük tudomásul azért is, mivel annak idején elsőként a „Székely-Udvarhely” hozta javaslatba a vasuti állomások, illetve őrházak körül való méhészkedést, mely eddig parlagon hevert. Most még tovább mennénk. Résztünk-ről a vidéki katonaságot, pénzügyőrséget, erdőszolgákat is szükségesnek tartanók az okszerű méhészkedés kitanítására. Mindannyinak elég ideje van gyakorolni e hasznos foglalkozást, mely egyebek mellett óriási nemzetgazdasági tőkét jelentene. Ajánljuk a miniszter ur széleslátókörű figyelmébe, mert ez szintén maradandó becsű alkotás lenne

Élsőrangú elegáns és jutányos a Turul-Cipő

Turul-cipőgyári r.-t.
A monarchia legnagyobb cipőgyára
Temesvár
Fiók üzlet Székelyudvarhely
Kossuth-utca 9.

Hirdetés az üzlet lelke!
Hirdetés nélkül
nincs forgalom! **HIRDESSEN** tehát
a „Székely-Udvarhely”-ben

B O R!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bornagykereskedőné!

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható

Eladó szállodai és kávéházi berendezés.

Székelyudvarhelyt, Tunyogi Csapó Ferenc Központi szállodájában az összes berendezés szabad kézből folyó évi augusztus 22-től kezdve, jutányos árban eladatik.

Új szülész nő. Müller Katalin

okl. szülész nő, ki a nagyszabenyi bábaképző intézetet kitüntetéssel véggezte, Székelyudvarhelyt Mikó-utca 5. sz. alatt kéri a n. é. közönség szíves bizalmát.

Czell Frigyes

és Fiai

bortermelők és bornagykereskedők
Medgyes.

Legjobb beszerzési forrás természetadta valódi erdélyi hegyi borokban. Hordókban és palackokban. Kitűnő sajáttermés és vörös borok.

SZÉKELY-UDVARHELY

tiszta 48-as függetlenségi lap, Udvarhely megye legelterjedtebb közlönye. Megjelenik hetenkint 2-szer. Előfizetési ára fél évre 5 K. Elterjedtségénél fogva hirdetésekre a legalkalmasabb.

Emke Adria Rákóczy Szt-István Szepesi Ien

legjobb magyar gyártmányú díszleveledpapirok. Ezekon kívül közönséges és finom, színes és virágos leveledpapirok és borítékok, levél-kártyák, yász- Képes levelezőlapok 20-féle helybeli felvétel. levélpapírosok stb. Nagy választék tájképes virágos, genre művész- és alkalmi kártyákból és üdvözlő jegyekből.

Állandóan kaphatók mindenféle

kész nyomtatványok,

u. m. községi, körjegyzői, szolgabírói, végrehajtói, ügyvédi, lelkészi, iskolai, üzleti és különféle magánügyi nyomtatványok.

NYOMTATVÁNYRAKTÁR

KÖNYVNYOMTATÓ- ÉS KÖNYVKÖTŐ-INTÉZET

BETECH PÁL

KÖNYV-, ZENEMŰ- ÉS PAPIRKERESKEDÉS

Mindenféle színű, nagysága, súly és minőségű irodai és író-

PAPIROKOK

vonalzott és sima leveledpapirok, vonalzott és rovatós papirok, rajzpapirok, írógéppapirok, esomagoló és selyempapirok, másolópapirok, itatópapirok, szűrőpapirok, torta- és befűzőpapirok, könyvkötő-papirok és papirkülönlegességek. Kártyapapirok.

Lemez-papirok minden sulyban. hangjegypapirok. Sorvezetők.

Irkák, füzetek,

jegyzetkönyvek, hangjegyfüzetek, rajzfüzetek, vázlatkönyvek, diszminták, szépírási és rondírási minták. Olcsó legyező-falrajzek, klozetpapirok, szivarkahüvely, szivarka s névjegytárcák. Dekány-összivatárcák bőrből és fémből. Bőrtárcák, pénzes-országnyek. okmány és írománytárcák.

Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. (saját ház).

Ajánlja modern gépekkel szakszerűen berendezett villam-motoros

KÖNYVNYOMDÁJÁT

mindenféle könyvnyomdai munkák, u. m.: művek, füzetek, táblázatok, hatósági és üzleti nyomtatványok, meghívók, eljegyzési és esküvői kártyák, névjegyek, falragaszok, körlevelek, gyászjelentések stb. pontos és jutányos áron való elkészítésére. Ajánlja továbbá

könyvkötészetét

honnan izléses munkák a legrövidebb idő alatt olcsó áron kerülnek ki

Acélírótollak, rondtollak, üveg-tollak, tollszárazak, disztollszárazak. Írónok, fekete, színes és másoló-ironok, notes-ironok, csavarironok (crayonok), zsebironok, csavarironbetétek, ironvédők, iron-hegyezők. Kréták, iskolai, kávéházi és fajlező kréták, színes kréták. Tinták, legjobb irodai és másoló tinták, színes, vegy- és ruhajelző-tinták, bélyegzőfesték, tus, mézga, folttisztó, titbronz.

HEGEDŰ, hegedűvonó, hurok, hegedű-iskola, hegedű-alkatrészek. Gramophon és fonográfok, lemezek és hengerek. Hangoló-sípek és csomók. Monogramok fehérnemű és leveledpapírzjelzésre. Kézi nyomda. Különféle bélyegzők, pecsétnyomok, pecsétjegyek, pecsétviasz, festékpárnák, ostyák. Ajtóablak és névfeliratok öntött fémből, erdészkalapácsok gyári árban.

A hazai és külföldi jeles írók művei, ifjúsági iratok és képeskönyvek folyton vannak készletben. Teljes „Magyar Könyvtár”. A székelyudvarhelyi középiskolákban és a városi megyei elemi népiskolákban és használatban levő összes tankönyvek raktára. Szótárak, térképek, naptárak, imakönyvek, albumok, emlékkönyvek, üzleti beiró könyvek főkönyvek, pénztárkönyvek, naplók, jegyzőkönyvek, másolókönyvek, bevásárló könyvek zsebkönyvek (notesek), pénztártömbök (Block), dárca és szelvénykönyvek.

Körzők,

vonalzók, háromszögek, szögmérő, rajzdeszkák, tolltokok, itatódeszkák, olaj-szifetek minden színben. Ecsetek. Irodai és zsebtintatartók, disztintatartók, tollállványok, szivacs-césze, íromappák. Legjobb dörzsmézőgák, gummiszalagok. — Rajzszögek, szönyeg szögek, képesok stb.

Betegh Pál könyvnyomtató- és könyvkötő-intézete Székelyudvarhely